

# Farge til fornøyelse eller forargelse

Et hus er en del av noens utsikt og landskapet rundt oss. Derfor bryr andre seg mye om fargen på huset ditt.

Av Bjørg Owren/ifi.no



Tar du det med i betraktningen når det skal velges farge, blir alle fornøyde og du hisser verken på deg naboer eller presse.

## Farger engasjerer

Vi har alle opplevd at farger engasjerer. Og hvor engasjementet kan ta oss, fant vi i klar tekst i en artikkel i D2 sist høst.

– En farge er ikke bare en farge. Den kan vekke avsky, kvalme og velte nabolag, kommenterte Tia Karlsen og Kristine Hovda i artikkelen «Norge i svart, hvitt og grått». De viste til flere friske eksempler på uoverenskomster. For eksempel kom sinnene i kok på Madla da noen fikk et knallrødt og helblankt hus inn i nabolaget. – Jeg sitter ikke på terrassen lenger. Det går ikke. Jeg får vondt i øynene, sa naboen. I Bergen fikk et rosa hus det til å koke. Fra Stavanger husker vi debatten om et gult og lilla hus, og på Bjerke i Oslo hisset en huseier på seg nabolaget da han malte huset i en hissig lilla-rosa farge.



*Det er mange forhold å ta hensyn til når man velger farge på huset; beliggenhet og naturen rundt spiller en viktig rolle i hvordan vi opplever fargen på huset.*



*Når det dukker opp et hus med farge «som ikke passer» blir det opphisset debatt.*

## **Bevisst eller ubevisst**

Og vi kjenner alle flere eksempler. Når vi ferdes langs norske veier, er det ikke langt mellom hver gang vi rykker til litt ekstra og tenker: – Au, skitt! Noen som har bommet på fargen eller kjøpt opp et restparti? Og så lenge det ikke er i vårt eget nabolag, lar vi fargen passere som en morsomhet.

Noen ganger er fargesettingen bevisst, men ofte har de nok kommet til ved et uhell, for farger er vanskelig. Det holder ikke at man er sånn noenlunde god på farger innendørs.

– Én ting er å temme farger som skal fungere inne i rom, der har en viss kontroll på lys og omgivelser, men ute skal fargene fungere i varierende lys og omskiftelige omgivelser. Dette er et eget fag, sier Therese Sandem fra NCS-Norwegian Colour Senter. Hun holder kurs i utendørs fargesetting og ser et stort behov for folk med slik kompetanse.



*Fargene skal fungere i all slags vær og alle årstider.*

## Få eksperter

Dessverre er det ikke lett å finne eksperter på området. De beste finner vi knyttet til høyskoler og universiteter som forskere og forelesere, deriblant Kine Angelo ved NTNU, Mette L'orange, som er professor ved høyskolen både i Bergen og Oslo, og fargedesigner Grete Smedal, også Bergen.

Alle er kjent fra tidligere artikler på ifi.no, og det er også de som ble konsultert av journalistene i D2. Ellers finnes det erfarne fargesettere blant malermestere, arkitekter og interiørarkitekter. Men faget ligger ikke i basiskompetansen deres, så man bør sjekke referanser. Enkelte mailingsforretninger har også erfarne fargesettere.



*F.v.: Kine Angelo, Mette L'Orange og Grete Smedal.*

## Svenskehjelpen

Men eksperten over alle synes å være den svenske Karin Fridell Anter. Når vi søker profesjonell hjelp eller aktuell litteratur, dukker navnet hennes og boken «Färgen på huset» opp som referanse nummer én.

– Dette er en bok alle som befatter seg med farger utendørs bør kjenne til, sier Grete Smedal. Hun er selv en meritert fargesetter, blant annet kjent for Svalbard.

Karin Fridell Anter er arkitekt med et helt spesielt engasjement for farge. Etter selv å ha jobbet med farge i mange prosjekt, og møtt andre fargesettere som undret seg over hvorfor fargen på huset ikke ble som forventet, ble hun nysgjerrig og ville undersøke om det var noe mønster i «galskapen». Resultatet ble doktoravhandlingen «What colour is the red house?»



Om du ønsker gult, rødt, blått eller en annen farge, i boken «Färgen på huset» viser fargeforsker og arkitekt Karin Fridell Anter hvordan fargene endrer seg fra liten prøve til fasadefarge.



Når fargene brukes bevisst, tilfører de landskapet en ekstra kvalitet. Slik som her, hvor Grete Smedal har jobbet på lag med både natur og arkitektur på Svalbard.

## Begripelig og brukbar kunnskap

Sammen med gode hjelpere undersøkte hun fargen på 125 hus i deres virkelige miljø, i ulike vær-situasjoner og årstider. De fleste husene var småhus, med trefasader. Det ble i alt gjort over 3600 observasjoner og undersøkelsene viste klart at forskjellen mellom egenfarge og opplevd fare ikke var tilfeldig, men tvert om følger et tydelig mønster.

I boken «Färgen på huset» gjør hun denne kunnskapen begripelig og brukbar for alle som skal jobbe

praktisk med fargesetting.

– Denne boken er skrevet for å gjøre fargevalget enklere og gi tips om hvordan man kan gå fram for å finne den fargen som passer både huset, omgivelsene og den personlige smaken, sier fargeprofessoren.

Boken gir innledningsvis nyttig og lettlest innføring i stilhistorie, farger og form, men det er bokens andre del som gjør den unik. Der tar fargeforskeren for seg «Gule hus», «Røde hus», «Blå Hus» osv., og viser for hvert fargeområde hvor stor forskjell det er mellom fargeprøve og ferdig malt fasade, og hvordan man kan få fasaden til å bli som man hadde tenkt seg.

– Dette er viten som gjør stor forskjell, og er svært nyttig for fargesettere, sier Grethe Smedal. Hun mener Fridell Anters forskning har fravristet fargene viktige hemmeligheter. – Dette gjør fargene lettere og hankses med, sier hun og tenker høyt at mon det også kan bidra til at flere tør velge noe annet enn grått – som har blitt en stor motefarge også utendørs. Men det er en annen sak.



*Mange fargesettere sliter med at fargen på huset ikke ble som forventet ut fra den lille prøven på fargekartet.*

#### **«Färgen på huset»:**

Boken «Färgen på huset» er skrevet i samarbeid med arkitekt Åke Svedmyr. Utgiver er Forskningsrådet Formas, ISBN 978-91-540-5896-1. Boken ble første gang utgitt i 2003.